

De Holm: aandacht, zorg en respect voor elkaar

Wij beschrijven in dit stuk hoe wij er op school voor zorgen dat alle kinderen en volwassenen aandacht, zorg en respect hebben voor elkaar. Door aan deze drie items te werken, proberen we conflicten tot een minimum te beperken en pesten te voorkomen.

Tevens hebben we een stappenplan gemaakt waarin we duidelijk maken wat we doen wanneer kinderen een langdurige ruzie hebben en/of elkaar pesten. Want ondanks alle inspanningen, komt dit toch af en toe voor.

We denken dat het hebben van duidelijke regels en afspraken en het daarnaar handelen een belangrijke voorwaarde is om pesten te kunnen voorkomen.

Door met elkaar regels en afspraken te maken en deze zichtbaar te maken en regelmatig te bespreken, kunnen wij (kinderen en volwassenen) elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Dit leren wij kinderen en ook om goed te kunnen 'ontvangen' wat er tegen je gezegd wordt.

We leren kinderen om vanuit respect met elkaar om te gaan en pesten niet te tolereren. Daar is een goede relatie tussen alle betrokkenen op school voor nodig. Want zonder relatie, is het lastig samen te werken aan een fijn klimaat...

Zowel leerkrachten, kinderen en ouders moeten hun steentje bij willen dragen aan het bouwen aan een respectvol en prettig leefklimaat op school en de regels en afspraken nakomen. Als dat het geval is, kun je met elkaar een omgeving creëren waar kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen!

Helaas is het zo dat het niet iedereen altijd lukt om vanuit respect naar de ander te kijken. Dan is het belangrijk dat we met elkaar achterhalen waar dat door komt en dat we het gedrag veranderen. Zoveel mogelijk vanuit een positieve, coöperatieve opstelling van alle partijen en 'streng doch rechtvaardig' wanneer dat nodig is.

In dit protocol geven we aan wat we als school doen en wat we vragen van ouders en kinderen om te doen wanneer er sprake is van pesten. En wordt duidelijk wat we van elkaar mogen verwachten om te voorkomen dat het pesten een groot probleem wordt.

Algemene schoolregels

1. Op school gaan we met elkaar om zoals je wilt dat een ander met jou omgaat; we hebben respect voor elkaar, helpen elkaar als dat nodig is en zorgen voor elkaar.
2. Als we in de school zijn, zorgen we ervoor dat iedereen goed kan werken, leren en spelen. We lopen rustig door de gang, praten zacht en ruimen onze spullen goed op.
3. Als we buiten spelen, zorgen we ervoor dat iedereen het leuk heeft en mee mag doen; buitensluiten doen wij niet!
4. Wanneer je ziet dat iemand een ander pijn doet of verdrietig maakt, ga je naar een juf of meester om om hulp te vragen. Dat is geen klikken, dat is juist iemand helpen!

In iedere groep worden aan het begin van het schooljaar (tijdens de “Gouden Weken”) nog extra groepsregels gemaakt. De leerkracht en kinderen bedenken samen hoe ze het schooljaar voor iedereen goed kunnen laten verlopen. Gedurende het schooljaar komen deze regels en de schoolregels regelmatig aan bod in (kring)gesprekken met de kinderen zodat we ze ‘levend houden’. Zie ook het hoofdstuk ‘preventie’.

Preventie

Op school werken we dagelijks aan het creëren van een prettig leer- en leefklimaat door ons aan de regels en afspraken te houden en elkaar erop aan te spreken als dat niet gebeurt. Ook werken we regelmatig groepsdoorbrekend zodat alle kinderen van de school elkaar kennen. We geloven erin dat dat bijdraagt aan een positieve sfeer op school. Door kinderen samen verantwoordelijk te laten zijn voor de school, de klas en de buitenomgeving, creëren we een saamhorigheidsgevoel dat wij belangrijk vinden. Op een plek waar kinderen en volwassenen zich verantwoordelijk voelen voor elkaar en de omgeving, is weinig ruimte voor pesten. Dat is waar we naar streven!

Op school besteden we ook aandacht aan het buiten spelen in de pauzes om ervoor te zorgen dat kinderen plezier hebben en zich niet alleen voelen. We leren kinderen een spel aan om te spelen in de pauze, spelen samen met maatjes (op vaste dagen in de week) en proberen kinderen te leren om anderen niet buiten te sluiten, maar samen na te denken over een oplossing zodat iedereen blij is.

We hebben met het team duidelijke afspraken over hoe we invulling geven aan 'pleinwacht lopen', zie bijlage II.

In de groepen wordt regelmatig met de kinderen gereflecteerd op het spelen in de pauze; wat ging goed en wat kunnen we doen om het nog leuker te maken voor *iedereen*?

Daarnaast werken we aan de hand van de lessen uit de methode "Kanjertaining" aan het bevorderen van sociaal gedrag. Daarbij staan de volgende zaken centraal:

- Vertrouwen hebben in jezelf en in de ander.
- Denk positief over jezelf en over de ander.
- Geef op een rustige manier je eigen mening en leer van de feedback die je krijgt.
- Denk in oplossingen; voor jezelf en voor de ander.
- Deel je zorgen met iemand, blijft niet in je uppie piekeren.
- Vraag om hulp als je dat nodig hebt en help de ander als hij dat wil.

We werken op verschillende manieren aan bovenstaande vaardigheden. Het houden van (kring)gesprekken vinden wij belangrijk, en ook het naspelen van situaties dragen bij aan het vergroten van de sociale vaardigheden. Soms in kleine groepjes (ook alleen met meiden of jongens, dat is af en toe nodig), soms met de hele groep, maar altijd gekoppeld aan situaties die zich voordoen in de klas, op het plein of soms ook buiten school.

Naast de Kanjerlessen, gebruiken wij op school het *GGG(G)-model* om ingewikkelde situaties met de kinderen te bespreken en uit te werken. Zo ontstaat er inzicht in wat er gebeurt, zowel bij het kind dat ergens last van heeft als bij het kind dat 'de aanstichter' is.

Dit kan in een 1 op 1 situatie, maar ook met de hele klas of met een groepje kinderen. Al dan niet met gebruik van het formulier dat hier is afgebeeld.

naam: _____ datum: _____

Beschrijving situatie

Gedachte _____

Gevoel _____

Gedrag _____

Gevolg _____

Had je het anders willen doen? Zo ja, wat zou je veranderen?

www.opgroeikaarten.nl www.eenkwestievanopvoeden.nl

ZIEN!

Op school gebruiken wij de vragenlijsten van ZIEN! om de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen in kaart te brengen en te volgen. Twee keer per jaar vult de leerkracht lijsten in en dit wordt besproken met de ib-er. Trends op schoolniveau bespreken de ib-er en directeur.

Een keer per jaar vullen kinderen uit groep 5 t/m 8 een vragenlijst van ZIEN! in zodat de leerkrachten beeld krijgen van de veiligheidsbeleving van de kinderen.

In het team bespreken we de uitkomsten en pakken we acties op die bijdragen aan een verbetering van het klimaat op school.

Preventie digitaal pesten

Digitaal pesten is een vorm van pesten waar we als school het minst grip op hebben. We zijn sterk afhankelijk van wat kinderen en ouders afspreken over het gebruik van bijvoorbeeld Social Media en de manier waarop ouders hun kinderen daarin begeleiden.

Wat wij op school doen, is het hanteren van de volgende regels:

- Kinderen gebruiken alleen hun mobieltje tijdens schooltijd als de leerkracht hier toestemming voor heeft gegeven.
- Er worden alleen foto's met een mobieltje gemaakt als er tijdens een excursie/uitstapje/project toestemming is gegeven door de leerkracht. (Uiteraard met inachtneming van de AVG-wetgeving.)
- De kinderen houden hun telefoon tijdens schooltijd in hun tas of in de speciaal daarvoor bestemde bak in de klas (in beheer van de leerkracht).

We besteden in de midden- en bovenbouw een aantal keer per jaar aandacht aan "Mediawijsheid" door onder andere deel te nemen aan 'Mediamasters'.

Pesten: wat als het toch gebeurt?

Ondanks de preventie, komt het soms voor dat kinderen gepest worden. Het is dan belangrijk dat er snel actie wordt ondernomen om de schade te beperken. Hiertoe beschrijven we de stappen die we als school samen met ouders en kinderen ondernemen. Ook beschrijven in dit deel een aantal begrippen die wij hanteren op school en beschrijven we hoe we invulling geven aan duidelijke communicatie tussen school en ouders.

(In de bijlage van dit protocol staan vormen van pesten en signalen van pesten.)

Begrippen

Plagen

Je kunt van plagen spreken als beide partijen even sterk zijn, en er niet echt gesproken kan worden van een slachtoffer en een dader. Plagen zie je vaak bij kinderen die elkaar wel mogen. De plager heeft niet de intentie de geplaagde te beschadigen, vaak is humor zichtbaar bij het plagen.

Ruzie/conflict

Ruzie maken wordt door kinderen en ouders nog wel eens benoemd als pesten. Hoewel een ruzie geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie soms wel tot pesten leiden. Het moet dus wel opgelost worden!
Een ruzie is een conflict tussen kinderen over een behoefte of over wat rechtvaardig is.

Pesten

Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten (of schoolgenoten) die niet in staat is zichzelf te verdedigen. Het gevolg van pesten is dat die persoon buiten (een deel van de) groep komt te staan.

Plagen wordt pesten

Plagen wordt pesten als de geplaagde aangeeft een bepaalde actie of woorden onprettig te vinden en de plager toch doorgaat.

Klikken

Klikken is iets vertellen aan de leerkracht om een ander kind in een slecht daglicht te plaatsen terwijl niemand last heeft van datgene dat het kind deed.
Je klikt dus niet als je aan de leerkracht vertelt dat een kind een ander kind pijn doet of uitscheldt!

Communicatie

Pesten voorkomen is best een uitdaging en lukt helaas nog niet altijd. Om de kans op pestgedrag zo klein mogelijk te maken, is een goede samenwerking en communicatie tussen ouders en school erg belangrijk. We beschrijven daarom wat u van school kunt verwachten en wat wij van u en uw kind(eren) verwachten als het gaat om het aanpakken van ongewenst gedrag (dat kan leiden tot pesten).

Wat mag u verwachten van de leerkrachten van onze school?

U mag verwachten dat de leerkrachten respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder. En dat leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. “Goed voorbeeld doet goed volgen” en het voorbeeldgedrag van de leerkrachten nodigt kinderen uit het gedrag over te nemen en vanuit respect met andere kinderen met elkaar om te gaan.

Doet er zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. Als ouder bent u daarbij wel nodig! Het is belangrijk dat we met elkaar tot een oplossing komen die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht en de school.

Wat wordt van u als ouder verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen lukt over het algemeen goed op school omdat we handelen vanuit respect naar elkaar en dat nemen de kinderen vaak snel over.

Uw kind kan thuis vertellen over een situatie, over een conflict of over een voorval op school. We verwachten van u als ouder dan het volgende:

- Spreek in het bijzijn van uw kind niet negatief over andermans opvoeding en andermans kind. Op school praten we ook vanuit respect over u en uw kind.
- U spreekt met respect over de leerkracht, dit doet de leerkracht ook over u.
- Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind of om het welzijn van andermans kind, bespreekt u dat eerst met de leerkracht van uw kind. Komt u er dan niet uit, dan kunt u met de vertrouwenspersoon, de intern begeleider of directeur in gesprek gaan. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school helpt u daarbij, we staan daarin naast elkaar!

Wat wordt er van de kinderen verwacht?

Wij verwachten van de kinderen bij ons op school dat ze proberen een conflict eerst zelf op te lossen. Blijf rustig en vraag als het nodig is om hulp aan een leerkracht.

Als je weet dat je moeite hebt je kalmte te bewaren, loop dan uit de situatie en ga naar een afkoelplek. Daarna kun je het uitpraten met de ander, al dan niet met een leerkracht erbij.

Doe de ander geen pijn!

Tot slot

Bij problemen van pesten of (fysieke) agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar. Doel is om een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is. Daarbij is voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders van groot belang!

Stappen

Stap 1: Ruzie of pesten?

Bij ruzie gaat het om verschillende belangen. Dit kan bij pesten ook het geval zijn, maar dan is ook de intentie bij de pester aanwezig om de gepeste fysiek en/of mentaal te beschadigen. Een voortslepende ruzie kan ook worden gezien als pesten dus ook daarbij volgen we onderstaande stappen.

Acties bij voortslepende ruzie / 1e signalen van pesten:

- Leerkracht bespreekt met de kinderen wat er is voorgevallen en zoekt naar een oplossing.
- Er wordt aandacht besteed aan 'oud zeer'!
- Er worden afspraken gemaakt om een nieuwe ruzie te voorkomen; dat is een belangrijk deel van de oplossing! Kinderen formuleren zelf de afspraken!
- Ouders worden ingelicht; "dit is er voorgevallen en dit is de oplossing".
- Indien kinderen er met de leerkracht niet uitkomen, nodigt de leerkracht ouders van beide kinderen uit en wordt er met deze partijen een oplossing gezocht.
- Na 2 weken evaluatie van leerkracht met de kinderen; hoe is het nu?

Stap 2, bij daadwerkelijk pesten

- Leerkracht bespreekt de situatie met de vertrouwenspersoon/pestcoördinator om kenbaar te maken dat er een pest-situatie is.
- Leerkracht en vertrouwenspersoon voeren een gesprek met pester en gepeste (samen):
 - wat is er gebeurd, volgens beide kinderen?
 - welk gevoel leverde dat voor beiden op?
 - wat is de behoefte voor nu?
 - oplossingen en afspraken maken die voor beiden zinvol en aanvaardbaar zijn.
 - evaluatiemomenten afspreken: wekelijks!
- Ouders van de pester en van de gepeste* worden uitgenodigd om te bespreken wat er is voorgevallen en wat er met de kinderen is afgesproken.
- Leerkracht licht de collega's in over de gemaakte afspraken zodat iedereen alert is en weet wat er speelt.

Stap 3, vervolgacties na stap 2

- In gesprek met de klas, uitspelen en oefenen van wat je doet als ziet dat er iemand wordt gepest, als je weet dat iemand wordt gepest maar het niet durft te zeggen e.d. Gebruik maken van Kanjerlessen ("Witte pet") en afspraken maken met de groep hoe hiermee om te gaan.
- Sociogram afnemen, leerkracht en ib-er bekijken dit en zetten eventuele acties op.
- Ouders van de klas inlichten dat er gepest wordt en dat er in de klas intensief aandacht aan wordt geschonken.
- Ouders vragen om te melden als ze pestsignalen hebben (zowel van hun eigen kind als van een ander kind).
- In de eerste twee weken dagelijks met de klas evalueren hoe het is gegaan, totdat 4 weken achter elkaar alles goed is gegaan. Daarna 1 x per maand, tot drie maanden

in de nieuwe groep. Nadruk bij de evaluatie leggen op dat wat goed gaat en op wat de factoren zijn waardoor dingen lastig blijven en wat er gedaan kan worden om die factoren positief te beïnvloeden.

- Groepsbindende activiteiten ondernemen (oefeningen, werkvormen).
- Na twee maanden weer sociogram afnemen en bespreken met ib-er.
- Leerkracht en ib-er bespreken maandelijks de voortgang en leggen dit vast (of vaker als dat nodig is).

We gaan er vanuit dat bovenstaande acties leiden tot een kentering in het gedrag van de kinderen en het pesten stopt. Als dat niet het geval is, volgen andere stappen. Hieronder een beschrijving van die stappen.

Stap 4, pester en ouders in gesprek met directeur en leerkracht

- Ouders en kind duidelijk maken dat als het pesten nu niet stopt, het zal leiden tot een time out en als dat ook niet zal werken, de school tot een schorsing over zal moeten gaan. Dit gesprek wordt gevoerd door de directeur en groepsleerkracht (of ib-er).
- Therapie aankaarten; waar komt het pestgedrag vandaan?
- Wekelijks een gesprek met de pester over de goede momenten; de relatie tussen leerkracht en leerling is en blijft heel belangrijk dus hier in investeren!

Als het pesten stopt, dan is het hierbij afgerond. Zo niet, dan volgende stap.

Stap 5, time out

- Tijdelijke overplaatsing (1 dag) van de pester naar een andere klas om de eigen klas veiligheid te bieden zodat die zich durven uiten. De directeur bespreekt dit met de ouders en het kind.
- De directeur licht de collega van de andere klas in, de leerkrachten stemmen onderling af wat het kind die dag kan doen aan schoolwerk.
- Gesprek van de leerkracht en de intern begeleider (of directeur) met de klas; wat komt er nog naar voren waar we als school actie op kunnen/moeten ondernemen?
- Volgende dag: gesprek met kind en ouders over wat de time out al dan niet heeft opgeleverd en het vervolg.

Als het pesten stopt, dan is het hierbij afgerond. Zo niet, dan volgende stap.

Stap 6, schorsing

- Schorsing van de pester. (Volg de juridische regels!)
Denk aan overleg met bestuur en melding naar MR. De directeur onderneemt deze acties en bespreekt de schorsing met de ouders en leerling.
Wanneer ouders zich onttrekken aan hun verantwoordelijkheid om mee te werken het gedrag van de pester te veranderen, kan overwogen worden een AMK-melding te doen.
- De directeur en leerkracht bespreken de reden van de schorsing met de groep. (Opletten dat de groep de gepeste niet de schuld geeft).
- Komt de pester na de schorsing weer op school, dan kijken of meespelen in de pauze al kan. Houd als leerkracht de band met dit kind, dus bespreek alles goed en

laat merken dat je er ook voor dit kind bent! Als de pester aangeeft dat hij weer volop mee kan draaien met de groep, geef dan het vertrouwen en maak afspraken over evalueren.

- De directeur en groepsleerkracht hebben na 3 weken een gesprek met ouders en kind om te bespreken hoe het gaat en hoe we de positieve zaken vast kunnen houden.

Als het pesten stopt, dan is het hierbij afgerond. Zo niet, dan volgende stap.

Stap 7, verwijdering van school.

- Verwijdering van school volgens de juiste juridische procedures.
- Eventueel nog een exit gesprek met ouders en leerling.

* Het komt voor dat kinderen die gepest worden onvoldoende in staat zijn om voor zichzelf op te komen of juist assertief-onvriendelijk voor zichzelf opkomt (direct fysiek geweld toepast). Ook kan een kind moeite hebben met het doorzien van de 'groepscode's' of weinig zelfvertrouwen hebben. Deze zaken maken het kind extra kwetsbaar.

Als school zullen we bij de ouders van het kind een buitenschoolse training of therapie aankaarten om het kind te leren vriendelijk-assertief voor zichzelf op te komen, groepscode's te ontcijferen en zelfvertrouwen te krijgen/te herwinnen.

Wat te doen bij fysiek geweld door kinderen?

We hebben als school een belangrijke taak in het creëren van een veilige omgeving voor alle kinderen. En dus hebben we een 'mini-protocol' opgesteld voor het nemen van stappen wanneer kinderen andere kinderen pijn doen. Dit geldt voor alle kinderen, ook voor kinderen die op sociaal-emotioneel gebied extra begeleiding hebben**. Onderstaande stappen worden gevolgd wanneer een kind fysiek geweld gebruikt.

Altijd overleg met directie (al dan niet per telefoon) bij het inzetten van deze maatregelen!!

Altijd telefonisch of "live" contact met de ouders als je deze maatregel met het kind bespreekt. / hebt besproken.

Altijd notitie in Parnassys maken, bij alle betrokkenen.

Het meedelen van de interne schorsing (2) aan ouders gebeurt door de directie.

Het bespreken van de interne schorsing met het kind gebeurt door de leerkracht, de ouders en de directie.

Deze stappen volgen we, dus altijd is de eerste maatregel nummer 1:

Als de veiligheid van de kinderen en leerkrachten in het geding komt.

1. Een dagdeel doorbrengen buiten de klas met werk.
Vindt het incident plaats aan het einde van de schooldag, dan de volgende dag starten met een dagdeel buiten de groep.
2. Bij herhaling: interne schorsing van 1 dag. Dus meteen om 8.30 uur met werk op een andere plek dan de klas aan het werk gaan en om 15.00 uur de dag afsluiten met een gesprek met de leerkracht.
3. Bij een 3e herhaling volgt overleg met de directie en ouders over een passende maatregel.
4. Als het gedrag niet verandert kunnen we overgaan tot een echte schorsing waarbij de leerling 1 of meerdere dagen niet naar school mag komen. Dit gebeurt alleen na overleg met de leerplichtambtenaar en met Voila - dus in extreme gevallen.

** Wij hebben op school kinderen die moeite hebben met het reguleren van hun emoties en dit leidt bij hen tot het gebruik van fysiek geweld naar andere kinderen wanneer ze zich uitgedaagd voelen, het ergens niet mee eens zijn of zich onveilig voelen in de groep.

Met de kinderen en de ouders van deze kinderen zijn we regelmatig in gesprek om ervoor te zorgen dat hun gedrag bijgestuurd kan blijven worden en er is vaak op verschillende manieren extra ondersteuning voor deze kinderen. Zowel op school als buiten school wordt er door de kinderen gewerkt aan het vergroten van hun vaardigheden op sociaal gebied. Wanneer deze inspanningen onvoldoende leiden tot verandering in het gedrag, zijn wij niet in staat het kind passend onderwijs te bieden én de veiligheid van de andere kinderen op school te garanderen. We zullen dan samen met de ouders zoeken naar een passende school waar het kind zich verder kan ontwikkelen.

Bijlagen

I

Vormen van pesten

- buitengesloten worden
- negeren
- roddelen
- belachelijk maken
- uitlachen en schelden
- spullen afpakken en/of kapot maken
- achtervolgen en/of bedreigen
- slaan, schoppen, duwen, porren

Vormen van digitaal pesten

- anonieme berichten versturen
- schelden, bedreigen, roddelen via mobiel/chat
- foto's/filmpjes op Social Media plaatsen
- privé gegevens openbaar maken (op website)
- wachtwoorden, accounts misbruiken

Bovenstaande lijsten zijn niet compleet, belangrijk om alert te blijven op andere vormen van pestgedrag!

Signalen van een gepest kind

- ze lijken vaak geen vrienden te hebben
- ze worden vaak als laatste gekozen
- ze hebben geen zin om naar school te gaan
- ze proberen vaak dichtbij de leerkracht te blijven
- ze vertonen gedrag dat op klikken kan lijken
- ze zijn angstig en onzeker
- ze zien er bang, neerslachtig en huilerig uit
- de schoolresultaten verminderen
- ze vertonen volgzaam gedrag (en worden daar vervolgens mee gepest)
- ze proberen af te kopen met snoep of geld
- ze vertonen banger of juist agressief gedrag

Andere signalen voor de leerkracht kunnen zijn:

- piepen en zuchten van klasgenoten als kind een beurt krijgt
- bij pleinwacht blijven staan in de pauze
- verhullend computergedrag

Het is belangrijk om als ouder en leerkracht signalen te onderkennen die door een gepest kind worden afgegeven omdat kinderen niet altijd vertellen dat ze worden gepest!

II

Preventie: “pleinwacht lopen”

HOE “LOPEN WIJ OP SCHOOL PLEINWACHT”?

1. Als wij pleinwacht hebben, lopen we rond op het plein en houden we zicht op alle plekken en alle kinderen. Met name het hoekje bij het directiekantoor is belangrijk om in beeld te hebben.
2. Als zich een incident heeft voorgedaan wat we met de kinderen hebben besproken en opgelost, bespreken we dit direct met de collega bij wie de kinderen in de groep zitten. We stemmen af wat er nog verder opgepakt moet worden en wie dat doet.
3. Communicatie in het team is van groot belang, we vertellen objectief wat er voorgevallen is. We maken de gebeurtenis niet groter of kleiner dan het is. Een kleine gebeurtenis kan door blijven sudderen waardoor het uiteindelijk groot wordt...
4. We laten het aan collega hoe het verder opgepakt wordt en ook op welke manier er contact wordt opgenomen met ouders (indien dit gewenst is).